

NIEUWE ECONOMIE INDEX: NEX-24

DE MATE WAARIN HET NEDERLANDSE BEDRIJFSLEVEN
DUURZAAM ONDERNEEMT

RAPPORT

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

STEF KONIJN, ELÈNE LENDERS & NARD KOEMAN

IN OPDRACHT VAN

MVO NEDERLAND

AMSTERDAM, JANUARI 2024

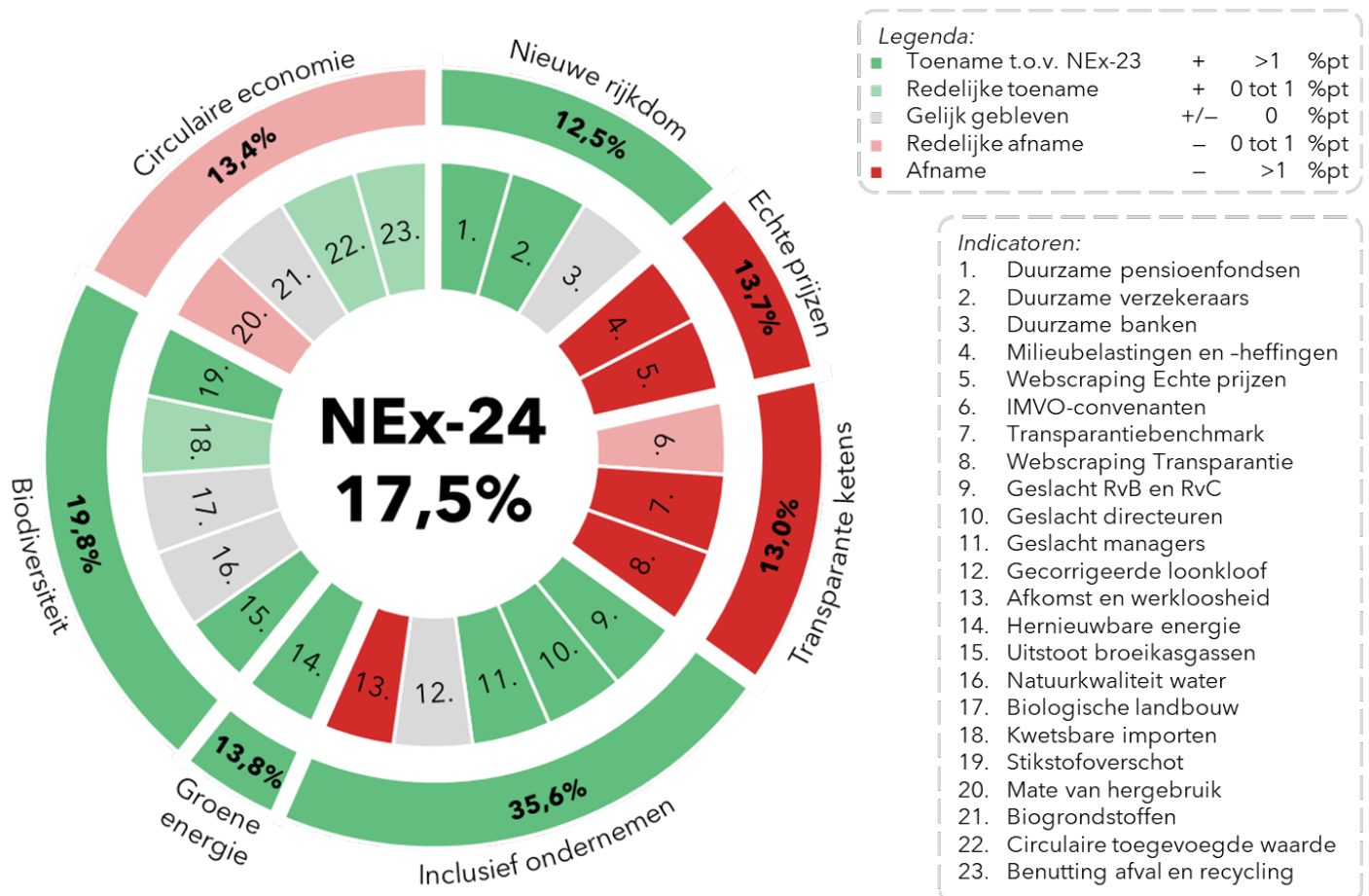
Samenvatting

De Nieuwe Economie Index (NEx) van MVO Nederland geeft voor de vijfde keer inzicht in de mate waarin het Nederlandse bedrijfsleven klimaatneutraal, inclusief en transparant onderneemt. De NEx-24 stijgt naar 17,5 procent, maar de groei is opnieuw lager dan voorgaande jaren.

Wat is de NEx en hoe berekenen wij de NEx?

De NEx brengt jaarlijks de afstand tot de nieuwe economie in kaart. De NEx is een initiatief van MVO Nederland en wordt sinds 2020 jaarlijks uitgevoerd door SEO Economisch Onderzoek. Aan de basis van de NEx staat een gestructureerde set indicatoren. Deze indicatoren zijn gegroepeerd in de zeven thema's van de nieuwe economie van MVO Nederland (zie Figuur S.1). De NEx is een gewogen gemiddelde van deze indicatoren, waarbij ieder thema even zwaar meetelt. Alle gebruikte bronnen, cijfers en wegingsvoeten zijn opgenomen in dit rapport.

Figuur S.1 De NEx-24 heeft een score van 17,5 procent

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024)

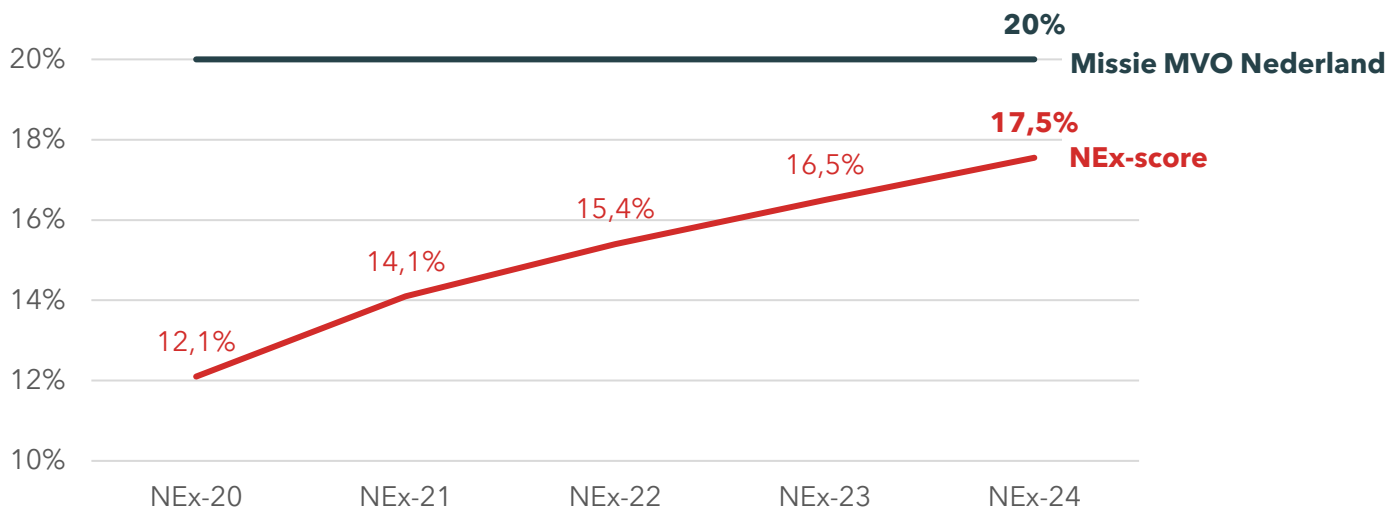
Hoe ontwikkelen de thema’s van de NEx-24 zich?

- Voor het thema *Nieuwe rijkdom* is zowel het aantal pensioenfondsen als verzekeraars dat goed scoort in de benchmarks van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) sterk gestegen.
- Voor *Transparante ketens* is de zowel de benchmark voor jaarrapportages van het Nederlandse grootbedrijf verslechterd als hoe bedrijven zelf op hun website rapporteren over hun toeleveringsketens.
- Voor het thema *Inclusief ondernemen* is er al jaren een consistente groei door de verbeterde positie van vrouwen op de arbeidsmarkt. De werkloosheidsverschillen tussen personen met en zonder buitenlandse afkomst zijn daarentegen gestegen. Voor de inclusiviteit met betrekking tot bijvoorbeeld etniciteit, overtuiging of lichamelijke beperkingen zijn relatief weinig data beschikbaar.
- Voor de thema’s *Echte prijzen*, *Groene energie* en *Biodiversiteit* zien we sterk de effecten van de energiecrisis terug. Enerzijds stijgt net als eerdere jaren het aandeel hernieuwbare energie en neemt de uitstoot van broeikasgassen door het bedrijfsleven af. In deze editie gebeurt dit extra sterk. Anderzijds zijn de energiebelasting en accijnzen sterk verlaagd. De score op ‘echte prijzen’ verslechtert daarmee sterk.
- Voor *Biodiversiteit* geldt daarnaast dat het stikstofoverschot na een piek in 2018 jaar op jaar verbetert.
- Op het thema *Circulaire economie* zijn al jaren geen grote veranderingen terwijl Nederland als doel heeft in 2050 volledig circulair te zijn. De (beleidsmatige) aandacht voor dit thema lijkt niet zo groot als voor de energietransitie.

Hoe verschilt de NEx vergeleken met voorgaande edities?

Wanneer we de resultaten van dit onderzoek vergelijken met eerdere edities van de NEx, dan zien we dat een steeds groter deel van het Nederlandse bedrijfsleven onderneemt volgens de standaard van de Nieuwe Economie Index (zie Figuur S.2). Deze editie laat zien dat de NEx met 1,0 procentpunt is gestegen. De jaarlijkse groei blijkt daarmee opnieuw over de tijd af te vlakken. De NEx-24 ligt nog altijd onder de doelstelling van MVO Nederland van 20 procent.

Figuur S.2 De stijging van de NEx vlakkt dit jaar opnieuw iets af

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024)

De Utrechtse NEx

In 2023 is de gemeente Utrecht gestart met de ontwikkeling van de Utrechtse NEx. Deze lokale interpretatie van het nationale instrument biedt inzicht in diverse aspecten van de 'nieuwe economie', zoals de voortgang van duurzaamheid in de regionale economie, de prestaties van sociale bedrijven en het welzijn van werknemers binnen de stad. De gemeente Utrecht heeft besloten om dit gedurende de periode van 2023 tot en met 2026 actief te monitoren, wat aansluit bij de doelstellingen van hun recente Actieagenda Economie voor de genoemde periode.

Nieuwe Economie Index voor de Transitie van het bedrijfsleven (NEx-T)

Parallel aan de NEx voert RaboResearch een onderzoek uit genaamd de Nieuwe Economie Index voor de Transitie van het bedrijfsleven (NEx-T). Deze analyse verschijnt binnenkort. Aan de hand van een representatieve steekproef zoekt RaboResearch uit hoe het Nederlandse bedrijven scoort op de zeven thema's van de NEx.

Inhoudsopgave

Samenvatting		i
1	Inleiding	1
2	De Nieuwe Economie Index	3
	2.1 De thema's en indicatoren van de NEx-24	3
	2.2 De nieuwe economie: totaalbeeld	11
	2.3 Ontwikkelingen over de tijd	13
Referenties		14
Bijlage A	Volledige scores alle indicatoren	17
Bijlage B	Monetaire milieuschade	24
Bijlage C	Onderzoeksmethodiek webscraping	26

1 Inleiding

Met de Nieuwe Economie Index 2024 (NEx-24) geeft MVO Nederland voor de vijfde keer inzicht in de mate waarin het Nederlandse bedrijfsleven duurzaam onderneemt.

Inhoud en aanpak

In de NEx wordt jaarlijks de afstand tot de nieuwe economie in kaart gebracht. Het is een initiatief van MVO Nederland en wordt jaarlijks uitgevoerd door SEO Economisch Onderzoek (SEO). Aan de basis van de NEx staat een gestructureerde set indicatoren.¹ Deze indicatoren zijn gegroepeerd in de zeven thema's van de nieuwe economie van MVO Nederland (zie Figuur 1.1).² De NEx is dit jaar voor de vijfde keer uitgevoerd. Dat maakt het mogelijk om trends op een langere termijn te volgen. Hieruit komt naar voren of Nederlandse bedrijven zich in een richting bewegen die de afstand tot de nieuwe economie verkleint of dat zij juist verder van het doel verwijderd raken. Vorig jaar zijn de indicatoren kritisch herzien en aangevuld waardoor niet alle indicatoren tot vier jaar terug zijn te monitoren.

Figuur 1.2 De vierde editie van de NEx is gebaseerd op zeven thema's bestaande uit 23 indicatoren.

Bron: SEO Economisch Onderzoek, o.b.v. de zeven thema's van de nieuwe economie van MVO Nederland (n.d.)

Uitgangspunten NEx-indicatoren

De uitgangspunten van de methode achter de NEx zijn ieder jaar gelijk. Dit geldt ook voor de herziening die vorig jaar plaatsvond. Binnen de zeven thema's wordt getracht een zo compleet mogelijk beeld te schetsen van de onderliggende onderwerpen en hoe die relateren aan het bedrijfsleven. Voor het opstellen van de NEx geldt als uitgangspunt dat er alleen indicatoren gebruikt worden die ...

1. ... het gedrag van bedrijven (en dus niet overheden of consumenten) weerspiegelen;
2. ... periodiek (en dus niet eenmalig) onderzocht worden; en
3. ... openbaar zijn.

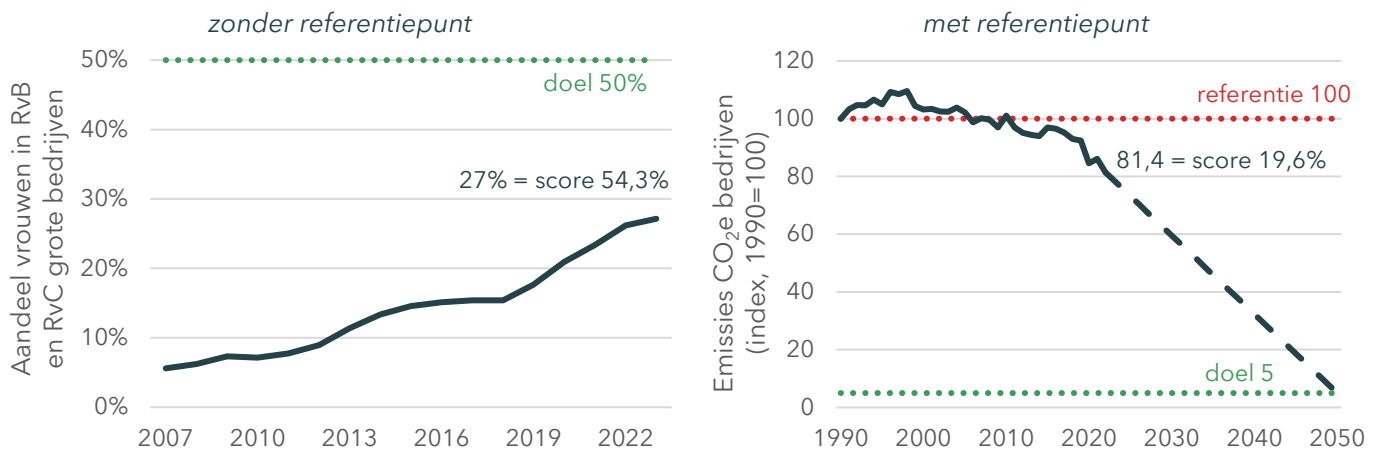
Naast deze uitgangspunten is het ook van belang dat voor iedere indicator bepaald kan worden wat de meest actuele score is ten opzichte van het ideaalbeeld. Voor veel indicatoren, met als ideaalbeeld bijvoorbeeld 100

¹ De meeste indicatoren zijn op hun beurt weer afhankelijk van meerdere onderliggende cijfers en berekeningen.

² Voor meer informatie zie: <https://www.mvonederland.nl/wat-is-de-nieuwe-economie/>

procent, is dit gemakkelijk afgedekt. Voor indicatoren zoals het stikstofoverschot – waarbij het ideaalbeeld juist naar nul toewerkt – is het echter van belang om een referentiepunt te hanteren. Zo is voor de indicator 'emissies naar lucht' (thema Biodiversiteit) ervoor gekozen om de uitstoot in 1990 als uitgangspunt te nemen en als ideaalbeeld 5 procent van dit uitgangspunt (het doel van 95 procent reductie voor 2050 uit de Klimaatwet). Figuur 1.3 toont een voorbeeld van twee verschillende type indicatoren, waarbij de linker geen referentiepunt heeft en de rechter wel. Voor het aandeel vrouwen de raad van bestuur (RvB) en raad van commissarissen (RvC) is het streven een gelijke positie vergeleken met mannen, oftewel 50 procent. Voor broeikasgasemissies is naast het streven van 5 procent een referentiepunt van 100 procent, de uitstoot in 1990, opgenomen.

Figuur 1.3 Twee verschillende indicatoren en ideaalbeelden, met en zonder referentiepunt

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024)

Daarnaast kiezen we ervoor om gegevens die in eerdere jaren waren aangemerkt als 'voorlopig' of 'indicatief' te updaten wanneer er inmiddels definitieve (en daarmee wellicht afwijkende) data beschikbaar zijn. Zo kunnen ook scores voor behouden indicatoren uit voorgaande jaren licht wijzigen. Het belangrijkste resultaat van de NEx is om de voortgang over de tijd van het bedrijfsleven richting de nieuwe economie te meten. Het aanpassen van voorlopige naar definitieve cijfers heeft vooralsnog geen significante impact gehad op de NEx. De eerder naar de media gecommuniceerde NEx-waarden (zoals weergegeven in Figuur S.2) zijn niet aangepast. Dit om verwarring en miscommunicatie over gecommuniceerde waarden te voorkomen.

Eerdere edities van de NEx

De resultaten van de voorgaande vier edities laten zien dat een steeds groter aandeel van het Nederlandse bedrijfsleven onderneemt in de 'nieuwe economie', maar dat de toename gestaag gaat en steeds verder afvlakt. Zo steeg de score van de NEx van 12,1 procent in 2020 met 2,0 procentpunt naar 14,1 procent. Het jaar daarop steeg de NEx met 1,3 procentpunt naar 15,4 procent in 2022. Afgelopen jaar was de stijging nog maar 1,1 procentpunt, waarmee de NEx-23 uitkwam op 16,5 procent. Deze editie van de NEx toont de resultaten van de vijfde meting.

Nieuwe Economie Index voor de Transitie van het bedrijfsleven (NEx-T)

Parallel aan de NEx voert RaboResearch een onderzoek uit genaamd de Nieuwe Economie Index voor de Transitie van het bedrijfsleven (NEx-T). Deze analyse verschijnt binnenkort. Aan de hand van een representatieve steekproef zoekt RaboResearch uit hoe het Nederlandse bedrijven scoort op de zeven thema's van de NEx.

2 De Nieuwe Economie Index

Uit het onderzoek volgt dat de NEx-24 op 17,5 procent staat. Hoewel de waarde daarmee voor het vierde jaar op rij is gestegen, is de groei dit jaar opnieuw verder afgevlakt. De groei van 1,0 procentpunt wordt met name gedreven door Nieuwe rijkdom, Groene energie en Biodiversiteit. Echte prijzen is juist sterk gedaald.

Leeswijzer

In dit hoofdstuk worden alle zeven thema's en de onderliggende indicatoren op gestructureerde wijze besproken. Daarbij verwijzen we de geïnteresseerde lezer naar Bijlage A en de referenties. In deze bijlage zijn alle cijfers, wegingsvoeten en bronnen opgenomen. Voor de thema's en ieder van de achterliggende indicatoren geldt de onderstaande legenda met betrekking tot de verandering van de scores ten opzichte van het voorgaande jaar. Het verschil wordt in absolute termen weergegeven, in procentpunt ('%pt'). Door afrondingsverschillen kan het zijn dat de verandering niet exact overeenkomt met het verschil tussen de genoteerde scores van dit en vorig jaar.

+	Toename t.o.v. NEx-23	+	>1	procentpunt
+	Redelijke toename	+	0 tot 1	procentpunt
+/- 0%pt	Gelijk gebleven	+/-	0	procentpunt
-	Redelijke afname	-	0 tot 1	procentpunt
-	Afname	-	>1	procentpunt

2.1 De thema's en indicatoren van de NEx-24

+7,5%pt

 Thema 1: Nieuwe rijkdom

Het thema 'Nieuwe rijkdom' schetst de ideale situatie waarin alle bedrijven - naast een gezonde financiële groei - ook voldoende aandacht besteden aan maatschappelijke issues. Het succes van een onderneming is dan niet alleen gedefinieerd door financiële indicatoren, maar ook door resultaten op het gebied van bijvoorbeeld natuur, volksgezondheid of eenzaamheid. Daarbij is het van belang dat het bereiken van een positieve maatschappelijke impact minimaal op gelijke voet staat met de financiële doelen van de onderneming.

De algemene score voor dit thema is 12,5 procent, een significante stijging van 7,6 procentpunt ten opzichte van de 4,9 procent uit het voorgaande jaar. Dit wordt gedreven door de aanzienlijke stijging van de twee indicatoren voor pensioenfondsen en verzekeraars die verantwoord beleggen. Bij de verzekeringssector wordt de stijging mede gedreven door een daling van het aantal onderzochte financiële instellingen. Het aandeel van de banken dat goed scoort in de Eerlijke Bankwijzer is ongewijzigd.

+12,2%pt Het aandeel pensioenfondsen dat een 4 of hoger scoort op verantwoord beleggen

Het percentage is gestegen naar 16,3 procent. Het cijfer is gebaseerd op de jaarlijkse VBDO-benchmark voor pensioenfondsen. De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) ondersteunt bedrijven bij het maken van beslissingen die minder met financieel gewin, maar juist met sociale, milieu- en bestuurlijke aspecten te maken hebben. De benchmark legt dan ook de nadruk op de prestaties van fondsen op deze aspecten. Dit jaar behalen 8 van 49 pensioenfondsen een 4 of hoger, terwijl vorig jaar 2 van de 49 onderzochte fondsen (4,1 procent) dat deden. Hiermee liggen de scores significant hoger dan de afgelopen jaren. Dit komt doordat verantwoord beleggen en de daarmee samenhangende processen zoals ESG-risicoanalyse inmiddels voor vele pensioenfondsen gangbaarder geworden. Ook blijkt biodiversiteit een steeds belangrijkere rol in het beleid van pensioenfondsen te spelen; 54 procent van de pensioenfondsen meldde dat ze een beleid voor biodiversiteit hadden ingesteld. Idealiter scoren alle pensioenfondsen een score 4 of hoger. In het volgende jaar zal de onderzoeksmethodiek worden aangescherpt.

+13,1%pt Het aandeel verzekeraars dat 4 of hoger scoort op verantwoord beleggen

Ook sterk toegenomen dit jaar is het aandeel verzekeraars dat een 4 of hoger scoort in het tweejaarlijkse onderzoek van de VBDO-benchmark over verantwoord beleggen. Deze toename is te verklaren door enerzijds een afname in het aantal onderzochte verzekeraars (van 29 naar 20) en anderzijds een verdubbeling van het aantal verzekeraars met een score 4 of hoger (van 2 naar 4). Zo eindigt de benchmark uit 2023 op 20,0 procent tegenover 6,9 procent in 2021. In eerdere edities lag het aandeel van de verzekeraars dat een 4 of hoger scoort in de VBDO-benchmark tussen de 3,3 en 6,9 procent. VBDO geeft aan dat het lagere aantal onderzochte verzekeraars komt door enerzijds een non-respons vanuit de onderzochte instellingen en anderzijds door fusies en overnames in de sector en capaciteitsgebreken. Van de 9 verzekeraars die dit jaar zijn afgevallen reageerden er in 2021 slechts 3 op het VBDO-onderzoek en kwam de score niet boven een 1,5 uit. Wanneer deze 9 verzekeraars alsnog meegenomen worden –en ervan uit wordt gegaan dat de score dit jaar niet boven een 4,0 uitkomt–, dan zou de indicator uitkomen op 13,8 procent en daarmee op een stijging van 6,9 procentpunt.

+/- 0%pt Het aandeel banken dat 80 procent of hoger scoort in de Eerlijke Bankwijzer

Sinds vorig jaar maakt de tweejaarlijkse benchmark van verschillende (inter)nationale ngo's deel uit van de NEx. Voor deze indicator kijken we naar het investeringsbeleid van banken in Nederland op het gebied van duurzaamheid, mensenrechten, gendergelijkheid, wapens en belastingen. In de vorige jaren was er nog een separaat onderzoeksrapport beschikbaar waarin 15 thema's werden doorgelicht. Dit jaar is slechts de score van de banken op 7 hoofdthema's gepubliceerd. Ervan uitgaande dat deze hoofdthema's eventuele subthema's meenemen en zo de gemiddelde score van de banken weergeven, berekenen we net zoals vorig jaar het aandeel van de tegoeden bij dat banken die 80 procent of hoger scoren. Daarmee wordt dus gewogen voor de grootte van de bank. Uiteindelijk is 100 procent van de banktegoeden dat hoog scoort het streven. Ook dit jaar zijn er twee banken, die hoger scoren dan 80 procent. Daarmee blijft de score staan op 4,8 procent van de Nederlandse banktegoeden (er zijn geen nieuwe gegevens voor de verdeling van de tegoeden).

-4,2%pt Thema 2: Echte prijzen

Het tweede thema dat MVO Nederland agendeert is 'Echte prijzen'. Het thema schetst een ideale situatie waarin alle bedrijven alle externe effecten meenemen in hun prijzen en investeringsbeslissingen. Als het uitstoten van CO₂ geld kost, bijvoorbeeld door heffingen, dan zijn bedrijven eerder geneigd om klimaatvriendelijk te werken en zullen zij deze kosten doorberekenen aan de consument. Dat zou leiden tot duurder CO₂-intensieve producten. Dezelfde redenering gaat op voor andere externaliteiten, zoals bodemdegradatie.

De score voor het thema Echte Prijzen is dit jaar 13,7 procent en daarmee 4,2 procentpunt lager dan vorig jaar. De indicator met milieubelastingen en -heffingen is significant gedaald als gevolg van de verlaagde energiebelastingen en accijnzen als gevolg van de energiecrisis. Ook het aandeel bedrijven dat op hun website rapporteert over het internaliseren van echte prijzen is gedaald.

-7,1%pt**Opbrengsten uit milieubelastingen en -heffingen als aandeel van de monetaire milieuschade**

De eerste indicator vergelijkt de opbrengsten uit milieubelastingen en -heffingen met de monetaire schade die het milieu via de lucht, water en bodem ondervindt. Voor de schade wordt bijvoorbeeld gekeken naar de uitstoot van broeikasgassen (o.a. CO₂) en voor de schade aan water en bodem naar stikstof en fosfor. Onder belastingen en heffingen worden de opbrengsten uit accijnzen, energie- en brandstofbelastingen en emissierechten gerekend. Na jaren van fluctuaties daalt de verhouding van een piek van 31,8 procent in 2021 naar 24,7 procent in 2022. De monetaire milieuschade is ondanks een gedeeltelijke herwaardering van verschillende milieuprijzen gedaald vergeleken met vorig jaar. De grote verandering zit hem echter in totale opbrengsten van milieubelastingen en -heffingen. In 2021 was deze op een hoogtepunt, maar in 2022 is er sprake van een daling van 3,8 miljard euro (minus 23 procent). Er is sprake van een aanzienlijke daling voor de energiebelasting (van 7,0 naar 3,3 miljard euro) en accijnzen op onder andere benzine (van 7,6 naar 6,8 miljard euro). Deze dalingen worden gedreven door de overheidssteun als gevolg van de energiecrisis, gerelateerd aan de oorlog in Oekraïne die begin 2022 uitbrak. Tegenover deze dalingen staat een stijging van de vliegbelastingopbrengsten (van 69 naar 163 miljoen euro) en inkomsten uit emissierechten (0,5 naar 1,0 miljard euro). Met een 'gedekt' aandeel van 24,7 procent staat deze indicator op het laagste punt sinds de meting in 2017 (destijds 28,6 procent).

-1,3%pt**Webscraping voor Echte prijzen**

Met webscraping is onderzocht in hoeverre het Nederlandse bedrijfsleven zelf rapporteert over het thema Echte prijzen. Om dit te onderzoeken is in samenspraak met MVO Nederland een lijst opgesteld met zoektermen die betrekking hebben op Echte prijzen, zoals 'externaliteiten' en 'CO₂-beprijzing' (zie Bijlage C, Tabel C.1). Vervolgens is de tekst van de websites van 200 willekeurige grote bedrijven systematisch verzameld en opgeslagen in een database. Vervolgens is geanalyseerd of de zoektermen al dan niet aanwezig zijn. Als de zoektermen aanwezig zijn, is dit een indicatie dat het bedrijf zich bezighoudt met het inprijzen van maatschappelijke kosten. De webanalyse laat zien dat 2,7 procent van de onderzochte bedrijven één of meerdere zoektermen vermeldt. Dit is 1,3 procentpunt minder dan in de vorige editie. In een ideale wereld rapporteren alle bedrijven over het thema Echte prijzen en tonen bedrijven via hun website aan klanten welke stappen zij ondernemen.

Een verdiepende stap maakt inzichtelijk in hoeverre de netwerkpartners van MVO Nederland en hun koplopersnetwerk en het groot bedrijvennetwerk (GBN) op dezelfde meetlat presteren. Zoals bij de aselechte steekproef van Nederlandse bedrijven is er ook een daling in de prestaties binnen de MVO-netwerken vergeleken met 2022 te zien. Net zoals in 2022 scoren de netwerken van MVO Nederland daarmee significant beter dan de aselechte steekproef van het Nederlandse bedrijfsleven. Het koplopersnetwerk scoort het hoogst. De uitkomsten zijn: 17,9 procent voor de netwerkpartners (een daling van 7,1 procentpunt), 30,9 procent voor het koplopersnetwerk (daling van 14,1 procentpunt), en 22,7 procent voor het GBN (daling van 11,3 procentpunt). De verandering wordt mogelijk gedeeltelijk gedreven door een veranderde samenstelling van de verschillende netwerken. Alle resultaten zijn opgenomen in Bijlage C, Tabel C.3.

-1,7%pt**Thema 3: Transparante ketens**

MVO Nederland beschrijft het derde thema 'Transparante ketens' als volgt: "Keurmerken en audits hebben ons veel gebracht, maar we zijn nog steeds niet waar we willen zijn: eerlijke ketens, zonder misstanden in fabrieken en op plantages. Om dat te bereiken is een aanpak nodig die de arbeidsomstandigheden in de keten op de voet volgt."

In de NEx-23 scoort het thema Transparante ketens 13,0 procent. Dit is 1,7 procentpunt lager dan vorig jaar. Alle drie de indicatoren zijn marginaal tot significant gedaald. Met name het aandeel bedrijven dat zelf rapporteert over (de transparantie van) hun toeleveringsketens is gedaald. Ook de score voor de Transparantiebenchmark, een analyse over de jaarrapportages van het Nederlandse grootbedrijf, is gedaald.

-0,2%pt Omzet van sectoren die verbonden zijn aan een IMVO-convenant

In 2016 zijn de eerste convenanten voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO) afgesloten. Onder IMVO valt het in kaart brengen of voorkomen van misstanden zoals uitbuiting, dierenleed of milieuschade. Inmiddels zijn er tien convenanten voor verschillende sectoren afgesloten. In 2023 kwam er voor het eerst sinds 2019 weer een bij: het convenant voor hernieuwbare energie. Omdat de omzet van sectoren wordt berekend op basis van de nationale rekeningen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is er in deze editie van de NEx nog geen duidelijke stijging te zien. De veranderingen over de tijd worden gedreven door de sectorale groei van 'IMVO-sectoren' tegenover bedrijfstakken die nog niet een dergelijke convenant hebben gesloten. Daarmee daalt de omzet van sectoren verbonden aan IMVO-convenanten marginaal van 16,1 naar 16,0 procent. In 2015 waren er nog geen convenanten afgesloten, maar het aandeel aangesloten sectoren steeg sindsdien naar 5,3 procent (2016), 13,4 procent (2018) en 16,2 procent (2019). Idealiter zouden alle sectoren in Nederland verbonden zijn aan een IMVO-convenant (100 procent).

-1,5%pt De transparantiebenchmark

De Transparantiebenchmark van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat meet elk oneven jaar in hoeverre het bedrijfsleven transparant is over zijn activiteiten en beleid op maatschappelijk vlak. Dit jaar komt de gemiddelde score voor het Nederlandse grootbedrijf uit op 25,9 procent van de hoogst haalbare score (100 procent). Dit is een daling vergeleken met de 27,5 procent uit 2021. Desondanks ligt de score nog altijd hoger dan eerdere jaren met 25,0 procent in 2019 en daarvoor schommelingen tussen de 14,0 en 16,0 procent. De Transparantiebenchmark en de bijbehorende Kristalprijs zijn in 2023 voor de laatste keer uitgevoerd en uitgereikt.

-2,8%pt Webscraping voor Transparante ketens

Uit de webscraping voor Transparante ketens blijkt dat 14 van de 183 onderzochte bedrijven (7,7 procent) op hun website aangeven bezig of actief te zijn met transparante ketens. In de NEx-23 was dit nog 10,5 procent. De uitkomst van het webscrapen voor Transparante ketens is, net als in 2023, hoger dan bij Echte prijzen. Met webscraping kunnen we achterhalen in hoeverre het Nederlandse bedrijfsleven zelf rapporteert over de ketentransparantie. De met MVO Nederland opgestelde lijst met zoektermen is te vinden in Tabel C.2 in Bijlage C. Vervolgens is de tekst op websites van 200 aselect gekozen grote bedrijven op gestructureerde wijze in een database verzameld. Daarna is geturfd of en in welke mate deze zoektermen al dan niet voorkwamen. In een ideale wereld zijn alle bedrijven bezig met ketentransparantie.

Ook hier scoort het netwerk van MVO Nederland hoger dan de steekproef van het Nederlandse bedrijfsleven, maar met een minder groot verschil dan voor het thema Echte prijzen. Het koplopersnetwerk scoort het hoogst met 30,9 procent (een daling van 21,1 procentpunt). Het groot bedrijvennetwerk (GBN) komt uit op 27,3 procent (een daling van 20,6 procentpunt) en de netwerkpartners op 22,3 procent (een daling van 19,4 procentpunt). Alle resultaten zijn opgenomen in Bijlage C, Tabel C.4.

+1,5%pt Thema 4: Inclusief ondernemen

Het vierde thema dat MVO Nederland agendeert is 'Inclusief ondernemen'. MVO Nederland geeft aan dat het gemiddelde managementteam in Nederland behoorlijk eenzijdig is samengesteld, en geen goede afspiegeling van de Nederlandse samenleving is. Maar precies hoe divers is de top van het Nederlandse bedrijfsleven?

De algemene score voor het thema Inclusief ondernemen stijgt dit jaar met 1,5 procentpunt tot 36,5 procent. Daarmee scoort dit onderwerp verreweg het hoogst van alle thema's. Het thema wordt echter voornamelijk gedreven door inclusiviteit specifiek met betrekking tot genderverschillen, terwijl er relatief weinig data beschikbaar zijn over bijvoorbeeld etniciteit, (geloofs)overtuigingen of lichamelijke beperkingen. Zo verbetert de verhouding tussen mannen en vrouwen in de raad van bestuur (RvB) en raad van commissarissen (RvC) van grote bedrijven en ook voor het vervullen van functies als algemeen directeur of manager. Het werkloosheidsverschil tussen personen met ouders die in het buitenland dan wel in Nederland geboren zijn is echter verslechterd.

+1,9%pt Gemiddelde aandeel vrouwen in de RvB en de RvC

Het gemiddelde aandeel vrouwen in de RvB en de RvC ligt in 2023 met 1,0 procentpunt hoger op 27,2 procent wat resulteert in een score van 54,3 procent. Hiervoor wordt het gemiddelde van het percentage vrouwen in de RvB en de RvC genomen. Het streven is volledige gelijkheid en daarmee 50 procent vrouwen. Ook dit jaar komen de data uit de jaarlijkse *Female Board Index* van prof dr. Lückerath-Rovers van de Universiteit Tilburg.

Over de jaren heen vindt een geleidelijke stijging in het aandeel vrouwen in RvB en de RvC plaats: van 7,2 procent in 2010 naar 14,6 procent in 2015 en vervolgens 21,0 procent in 2020 en nu weer 6,2 procentpunten hoger. Zoals al benoemd in de laatste editie is een mogelijke oorzaak hiervoor de wet ingroeiquote (ook wel vrouwenquotum) die sinds 1 januari 2022 van kracht is en voorschrijft dat ten minste een derde van de RvB en RvC uit vrouwen moet bestaan. Ditzelfde minimum geldt overigens ook voor mannen. Dit houdt ook in dat het bedrijfsleven met 27,2 procent nog niet voldoet aan het wettelijk minimum van 33,3 procent.

+10,8%pt Verschil in het aandeel vrouwen en mannen in een directeursfunctie

In 2022 was afgerond 0,1 procent van de werkende vrouwen directeur en 0,4 procent van de werkende mannen. Het aandeel vrouwen dat een directeursfunctie bekleedt is daarmee 33,8 procent het mannelijke aandeel. Dit betekent dat er voor iedere 100 mannelijke directeuren er 34 vrouwelijke zijn. Het streefcijfer is hierbij dat de aandelen aan elkaar gelijk zijn. De 33,8 procent is het minst ongelijke aandeel en daarmee de hoogste score sinds de oudst beschikbare cijfers uit 2003. Destijds waren er voor iedere 100 mannelijke directeuren slechts 18 vrouwelijke. Gaandeweg is dit gestegen naar 22 in 2010, 27 in 2015 en 30 in 2020.

+5,4%pt Verschil in het aandeel vrouwen en mannen in managersfuncties

Ook het aandeel vrouwen dat een managersfunctie bekleedt is in 2022 gestegen. Het aandeel ligt voor vrouwen op 3,2 procent terwijl het voor mannen 7,8 procent is. De onderlinge verhouding is daarmee 41,6 procent, oftewel 42 vrouwelijke managers voor 100 mannelijke managers. Dit is een stijging van 5,4 procentpunt vergeleken met de 36,2 procent vorig jaar (2,8 om 7,6 procent). Ondanks deze stijging ligt het niet boven de verhoudingen van vóór 2021. Tussen 2003 en 2020 fluctueerden de verhoudingen tussen de 39 en 48 vrouwelijke managers voor iedere 100 mannen in diezelfde functie. Het aandeel van de beroepsbevolking dat een managersfunctie bekleedt is overigens gedaald vergeleken met 2003 toen 10,8 procent van de mannelijke beroepsbevolking en 4,3 procent van de vrouwelijke een dergelijke functie vervulde.

+/- 0%pt Gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen bij het bedrijfsleven

De gecorrigeerde loonkloof meet per gewerkt uur het inkomensverschil tussen mannen en vrouwen. Hierbij wordt gecontroleerd voor verschillende achtergrondkenmerken: de leeftijd, werkervaring en het beroepsniveau. In 2020 lag de gecorrigeerde loonkloof bij het bedrijfsleven op 6 procent. Dit betekent dat vrouwen voor iedere euro die een man verdient 6 eurocent minder ontvangen. De score wordt berekend door de loonkloof uit 2008 (de oudste gegevens) te vergelijken met het ideaalbeeld van 100 procent (wanneer beide geslachten gelijk beloond worden). Vergeleken met de gecorrigeerde kloof uit 2008 komt de score voor 2020 uit op 33 procent. Deze uitkomst is in 2022 gepubliceerd en wordt om het jaar geüpdatet. Daarmee blijft de score voor deze indicator dit jaar gelijk.

-10,5%pt **Vershil in werkloosheid naar afkomst (geboorteland ouders)**

Voor het meten van ongelijkheid in het bedrijfsleven, waaronder arbeidsmarktongelijkheid, zijn weinig data beschikbaar. Vorig jaar is als indicator het verschil in werkloosheid tussen mensen met en zonder migratieachtergrond toegevoegd. Het CBS besluit nu om het woord migratieachtergrond niet meer te gebruiken en update de gehanteerde tijdsreeks niet meer. Daarvoor in de plaats worden nu werkloosheidscijfers gepubliceerd waarin onderscheid wordt gemaakt naar het geboorteland van de persoon in kwestie en zijn/haar ouders. Wanneer we enkel kijken naar personen die in Nederland geboren zijn en onderscheid maken naar de herkomst van de ouders –geboren in dan wel buiten Nederland–, dan komen de cijfers vrijwel overeen met de bestaande indicator over migratieachtergrond. In 2023 is de werkloosheid onder personen met ouders die in het buitenland geboren zijn 2,07 keer hoger dan onder personen wiens ouders in Nederland geboren zijn (5,8 procent tegenover 2,8 procent). Als referentiepunt wordt de verhouding in 2003 aangehouden, toen het gelijk was aan 2,33 (9,1 procent tegenover 3,9 procent). In het ideaalbeeld is de werkloosheid van deze twee groepen gelijk aan elkaar, oftewel een verhouding van 1,0. Daarmee komt een verhouding van 2,07 uit op een score van 19,6 procent. In 2022 was de verhouding nog 1,93 en daarmee een indicatorscore van 30,2 procent. Tussen 2013 en 2020 schommelde de verhouding tussen de 1,7 en 1,9. In 2021 was er plotseling een verslechtering van 1,89 naar 2,19. De relatief scheve verhouding in de afgelopen jaren met een zeer krappe arbeidsmarkt kan er enerzijds op wijzen dat werkgevers in het bedrijfsleven nog altijd sneller voor iemand zonder migratieachtergrond kiezen. Door te kijken naar de verhouding tussen de twee groepen komen conjuncturele verschillen over de tijd (bijv. economische recessies) niet terug in de score. Anderzijds kan het erop duiden dat bepaalde diploma's of vaardigheden vereist zijn en dat deze bij beide groepen niet in dezelfde mate aanwezig zijn.

+2,2%pt **Thema 5: Hernieuwbare energie**

Het vijfde thema dat MVO Nederland agendeert is 'Groene energie'. Het thema schetst een ideale situatie waarin alle Nederlandse bedrijven alleen nog maar gebruikmaken van hernieuwbare energie. Het agendapunt sluit daarmee aan bij de klimaatdoelstellingen van de Nederlandse overheid, met als doel om in 2050 volledig klimaatneutraal te zijn. Maar in hoeverre maakt het Nederlandse bedrijfsleven nu al gebruik van hernieuwbare energie?

Het thema Hernieuwbare energie omvat één indicator, namelijk het aandeel hernieuwbare energieverbruik bij het Nederlandse bedrijfsleven. De score stijgt dit jaar met 2,2 procentpunt naar 13,8 procent. Dit is, na een stijging van 2,7 procentpunt in 2020, de grootste absolute toename ooit.

+2,2%pt **Aandeel hernieuwbare energieverbruik door Nederlandse bedrijven**

Het aandeel hernieuwbare energieverbruik door Nederlandse bedrijven ligt voor de NEx-23 op 13,8 procent. Deze indicator is berekend door het hernieuwbare energieverbruik van woningen af te trekken van het totale hernieuwbare energieverbruik in Nederland. Hierdoor ontstaat een indicatie van het energieverbruik specifiek voor bedrijven. Deze waarde wordt daarna gedeeld door het totale energieverbruik van bedrijven in Nederland. Het streefdoel is dat het energieverbruik volledig afkomstig is uit hernieuwbare bronnen. De stijging van dit jaar is te verklaren door een sterke daling van het totale energiegebruik (ruim 9 procent) en een stijging van het hernieuwbare energieverbruik (bijna 8 procent). De daling in het totale energieverbruik kan worden toegeschreven aan de energiecrisis uit 2022 en de oorlog in Oekraïne. Sinds de piek in 2010 van 2.962 PJ is het totale energieverbruik van het bedrijfsleven ook over de lange termijn gedaald naar 2.689 PJ in 2015, 2595 PJ in 2021 en nu 2.354 PJ in 2022. Het aandeel hernieuwbare energie bij het bedrijfsleven is over de jaren gestegen van 0,8 procent in 1990 naar 1,6 procent in 2000, 2,7 procent in 2005, 4,0 procent in 2010, 5,1 procent in 2015, 10,4 procent in 2020 en nu dus 13,8 procent in 2022. De groei gaat de laatste jaren duidelijk steeds sneller. Bij woningen van huishoudens ligt het aandeel hernieuwbare energie op 15,1 procent en is het totale energieverbruik in 2022 zelfs gedaald met bijna 15 procent.

+1,8%pt Thema 6: Biodiversiteit

Het zesde thema van de nieuwe economie dat MVO Nederland agendeert is 'Biodiversiteit'. Het thema schetst een ideaalsituatie waarin elk Nederlands bedrijf een positieve impact heeft op de wereldwijde soortenrijkdom en de veerkracht van ecosystemen.

De score voor het thema Biodiversiteit is deze editie 19,8 procent, een stijging van 1,8 procentpunt vergeleken met de NEx-23. Met name de uitstoot van broeikasgassen door het bedrijfsleven is significant gedaald, mede als gevolg van de energiecrisis. Daarnaast is het stikstofoverschot wederom gedaald na een piek te hebben bereikt in 2018. Het aandeel van de kwetsbare importen dat gecertificeerd is, is licht gestegen. Er zijn geen nieuwe gegevens beschikbaar voor de indicatoren over de natuurkwaliteit van zoet water en voor het aandeel van de landbouw dat biologisch is.

+4,9%pt Uitstoot van broeikasgasequivalenten door het Nederlandse bedrijfsleven

De score voor deze indicator is gebaseerd op het pad tussen de uitstoot in 1990 à 198,3 megaton broeikasgasequivalenten (MtCO₂e) naar een reductie van 95 procent in 2050, oftewel een resterende uitstoot van 9,9 MtCO₂e. Dit jaar ligt de uitstoot van broeikasgasequivalenten door het Nederlandse bedrijfsleven bij 161,3 MtCO₂e. Dit komt overeen met 19,6 procent op het pad richting het gestelde doel, wat 4,9 procentpunt hoger is dan de 14,7 procent van vorig jaar. Dit ligt waarschijnlijk aan een afname in energieverbruik door de oorlog in Oekraïne en de energiecrisis in 2022. Daardoor is de uitstoot binnen één jaar met 9,3 MtCO₂e afgenomen. Tijdens de COVID-pandemie was een aanzienlijk scherpere daling van emissies merkbaar, waarbij de uitstoot met 15,6 MtCO₂e afnam en de score met 8,3 procentpunt steeg. Na een stijging van de uitstoot in 2021 lijkt deze positieve trend zich nu voort te zetten.

+/- 0%pt Ontwikkeling van natuurkwaliteit zoet water

De gegevens voor de gemiddelde natuurkwaliteit van zoet water in Nederland zijn dit jaar niet geüpdatet en daarmee is deze indicator ongewijzigd. De cijfers zijn in 2022 voor het laatst gepubliceerd en lopen tot 2020. In dat jaar lag de index voor natuurkwaliteit op 35,6, waarbij 100 gelijkstaat aan de situatie waarin het ecosysteem intact is. In 1990 was de zoetwaterindex in Nederland gelijk aan 28 (de referentiewaarde) van de 100 (het ideaalbeeld). Daaruit volgt dat de index van 35,6 in 2020 resulteert in een indicatorscore van 10,6 procent. In 2019 was dit nog 11,5 procent en in 2018 14,4 procent. Tussen 2005 en 2014 was er een duidelijk herstel te zien: van een index van 32,2 naar 41,5. Sindsdien is het langzamerhand weer verslechterd. Door de uitstoot van nitraat en fosfor uit de landbouw en industrie staat Nederland bekend als een van de Europese landen met een slechte waterkwaliteit (WUR, 2023).

De natuurkwaliteit van water in Nederland kan mogelijk ook gemonitord worden aan de hand van de andere data. Naast verontreinigende stoffen in de lucht hebben verzurende stoffen ook een negatieve invloed op de bodem- en waterkwaliteit. Het CBS biedt jaarlijks data over de hoeveelheid verzurende stoffen (NO_x, SO₂ en NH₃) door het Nederlandse bedrijfsleven. Deze worden samengevat in een maatstaf, die aangeeft in hoeverre de stof bijdraagt aan de verzuring van het milieu (de zuurequivalent). Verzuring kan schadelijk zijn voor veel organismen die in zoet water leven, zoals vissen, insectenlarven en micro-organismen.

Een andere stof, die iets over zowel de water- alsook bodemkwaliteit kan uitleggen, is het fosfaatoverschot. Naast het stikstofoverschot meet het CLO ook fosfaatoverschot. Fosfaat draagt onder andere bij tot eutrofiëring, waardoor te veel voedingsstoffen overmatige algen- en plantengroei stimuleren en zuurstofniveaus verlagen. Dit kan tot een afname van de biodiversiteit in waterige omgevingen leiden.

+/- 0%pt Aandeel biologische landbouw in Nederland

Voor de kwaliteit van de bodem is een indicator opgesteld met het aandeel landbouw dat in Nederland biologisch is. In 2022 ligt dit op 2,9 procent. Dit aandeel wordt berekend als gemiddelde tussen het aandeel biologisch in de akkerbouw enerzijds en het aandeel biologisch gehouden dieren anderzijds. Het aandeel biologisch gehouden dieren wordt op zijn beurt weer berekend als het gemiddelde voor de groepen graasdieren (o.a. koeien), varkens en kippen. Hierdoor bestaat het aandeel biologisch gehouden dieren niet voornamelijk uit de miljoenen in Nederland gehouden kippen. Voor 2023 is er (tot op heden) nog geen jaarlijkse update van de gegevens geweest en daarmee blijft de indicator ongewijzigd. Het aandeel biologische akkerbouw is over de jaren gestegen van 1,9 procent in 2011 naar 2,0 procent in 2015, 2,8 procent in 2020 en 3,2 procent in 2022. Het aandeel biologisch gehouden dieren is in diezelfde periode gestegen van 1,4 procent in 2011, 1,9 procent in 2015, 2,7 procent in 2020 en 2,9 procent in 2022. Het percentage ligt in 2022 het hoogst voor kippen met 4,0 procent van de ruim 97 miljoen kippen die in Nederland gehouden worden. Voor graasdieren ligt het op 3,0 procent van de 5,3 miljoen dieren en voor varkens op 1,0 procent van de 11,3 miljoen dieren.

+0,4%pt Aandeel kwetsbare importen dat gecertificeerd is

Het aandeel kwetsbare importen dat gecertificeerd is is dit jaar licht gestegen van 77,9 procent naar 78,3 procent. Dit aandeel is een gewogen gemiddelde waarin wordt gekeken in hoeverre zes productgroepen met een certificaat worden geïmporteerd door Nederland. Het gaat om producten waarbij de productie de internationale biodiversiteit kunnen schaden, te weten soja, palmolie, hout, koffie, cacao en vis. Een certificering wijst erop dat er bij de teelt rekening gehouden wordt met de lokale natuur. Het aandeel wordt gewogen naar de omvang binnen de totale importen van Nederland. De streefwaarde van deze indicator is 100 procent certificering. Sinds de vroegst beschikbare meting is het gewogen aandeel sterk gestegen: van 44,0 procent in 2014 naar 62,0 procent (2015), 69,3 procent (2016), 73,5 procent (2018) en nu 78,3 procent in 2021. Inmiddels geldt voor soja zelfs dat 100 procent van de importen gecertificeerd is. Ook hout (92,2 procent) en palmolie (88,0 procent) zijn in grote mate gecertificeerd. Voor koffie (60,0 procent), cacao (66,0 procent) en vis (51,2 procent) gaan de in 2021 gepubliceerde cijfers niet verder dan 2018.

+4,3%pt Stikstofoverschot op landbouwgrond

Na een toename van het stikstofoverschot op landbouwgrond in 2020, is het stikstofoverschot in 2021 weer afgenomen. Het overschot wordt door het CLO gemeten in kiloton (kton). De score wordt berekend als percentage van het overschot ten opzichte van 1990 (188 kton) richting het ideaalbeeld zonder overschot (0 kton). Daarmee ligt de score dit jaar met 112 kton in 2021 op 40,4 procent. In 2020 was het overschot nog 120 kton, een score van 36,2 procent. Het CLO schrijft de daling toe aan een lagere aanvoer van kunstmest en krachtvoer. Na een piek in 1995 van 243 kton daalde het stikstofoverschot jarenlang tot een dieptepunt (in positieve zin) van 104 kton in 2014. Na een aantal jaren van stijging met een toppunt van 137 kton in 2018 is het overschot van 112 kton de beste uitkomst sinds 2014. In 2021 ging de Eerste Kamer akkoord met het wetsvoorstel Stikstofreductie en natuurverbetering.

-0,1%pt Thema 7: Circulaire economie

Het zevende en tevens laatste thema dat MVO agendeert is de 'Circulaire economie'. Het thema schetst een ideale situatie waarin 100 procent van de gebruikte materialen bestaat uit gerecycled materiaal. In een circulaire economie bestaat geen afval; grondstoffen worden steeds opnieuw gebruikt. Het kabinet heeft als doelstelling een volledige circulaire economie in 2050. Maar in hoeverre houdt het Nederlandse bedrijfsleven rekening met de recycling van primaire materialen in hun dagelijkse bedrijfsvoering?

De score voor het thema Circulaire economie is dit jaar marginaal afgenomen, van 13,5 procent naar 13,4 procent. Dit wordt gedreven door de daling van de *Circular Material Use Rate*, ofwel mate van hergebruik. Ondanks dat Nederland nog altijd Europees koploper is, daalt deze indicator met 1,0 procentpunt. Het aandeel biograndstoffen in het totale verbruik is gelijk gebleven. De zwaarst wegende indicator, de circulariteit van de Nederlandse economie in termen van toegevoegde waarde, is een fractie gestegen en ook het aandeel materiaalverbruik uit

afval en gerecyclede producten is marginaal toegenomen. De score op Circulaire economie ligt nog altijd historisch hoog, ook al was er in 2018 ook al een piek van 13,1 procent.

-1,0%pt Mate van hergebruik materialen

De *Circular Material Use Rate* (CMUR) is een ratio van het secundaire (bijvoorbeeld gerecycled) materiaalgebruik ten opzichte van het totale materiaalgebruik. In de CMUR worden import en export van afval voor recycling niet meegenomen, maar huisafval wel. Een hogere cyclical use rate betekent dat meer primair materiaal door secundair materiaal vervangen wordt, wat het negatieve effect op het milieu vermindert. De streefwaarde is daarom 100 procent. Eurostat rapporteert dat het aandeel in Nederland in 2022 op 27,5 procent ligt. Dat is 1,0 procentpunt onder de 28,5 procent uit het voorgaande jaar. Vergeleken met het eerste meetpunt in 2010 (25,5 procent) is het aandeel gestegen tot een hoogste punt van 29,0 procent in 2016. Sindsdien fluctueert het tussen de 26 en 29 procent. Met deze aandelen is Nederland verreweg koploper binnen Europa. Enkel België komt met 22,2 procent enigszins in de buurt. Het Europees gemiddelde ligt op slechts 11,5 procent.

+/- 0%pt Aandeel biogrondstoffen van het totale grondstoffengebruik

Het aandeel biogrondstoffen komt uit de Integrale Circulaire Economie Rapportage van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en wordt tweejaarlijks geüpdatet. Deze rapportage evalueert de voortgang van het doel om in 2050 een volledig circulaire economie in Nederland te realiseren. Dit jaar blijft de waarde gelijk aan die uit de NEX-23. De meest recente waarde is daarmee een aandeel van 30 procent in 2020. Dit is 3 procentpunt hoger dan de 27 procent in 2018. In de jaren daarvoor bedroeg het 24 procent in 2010, 27 procent in 2014 en 26 procent in 2016. De streefwaarde is 100 procent.

+0,1%pt Aandeel van de circulaire economie in termen van toegevoegde waarde

Het aandeel van de economie dat circulair is wordt gemeten door een samenwerkingsverband van verschillende kennisinstituten onder leiding van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Het aandeel is gebaseerd op de toegevoegde waarde van activiteiten of sectoren die actief zijn rond 'duurzaam omgaan met hulpbronnen' of een van de 5 R'en: *Rethink, Reduce, Re-use, Repair* en *Recycle*. De toegevoegde waarde is gelijk aan het bruto binnenlands product (bbp) van Nederland. In 2021 blijkt 4,43 procent van de Nederlandse economie circulair te zijn. Dit wordt voornamelijk gedreven door 'Repair' (2,21 procentpunt) en 'Recycle' (1,41 procentpunt). Sinds de eerste meting teruggaand tot 2001 schommelt het aandeel tussen de 4,1 en 4,4 procent. Vergeleken met voorgaande jaren is er sprake van een lichte stijging, maar in 2017 lag het aandeel bijvoorbeeld ook al op 4,43 procent. In termen van werkgelegenheid is het aandeel van de circulaire economie wel duidelijk toegenomen: van 3,7 procent in 2001 naar schommelingen tussen de 4,2 en 4,3 procent sinds 2009.

+0,2%pt Aandeel van het totale materiaalverbruik uit afval of gerecyclede producten

Tot slot wordt gekeken naar het aandeel van het totale materiaalverbruik dat komt uit afval of gerecyclede producten. Het totale materiaalverbruik uit alle sectoren ligt in 2020, het meeste recente meetjaar, op 768 miljard kilo. Het totale verbruik is vergeleken met 2018 met 5 procent gedaald. Het gebruik van afval en gerecyclede materialen ligt in 2020 op bijna 76 miljard kilo. Daarmee is het aandeel dat uit deze reststromen komt gelijk aan 9,9 procent, het hoogste punt sinds de eerste meting in 2014. De stijging wordt verklaard door een afname van het algehele materiaalverbruik. De hoeveelheid reststromen die ingezet worden ligt namelijk ook op het laagste punt sinds 2014. Op zich is dit te verwachten: wanneer er minder materialen verbruikt worden, dan zijn er ook minder reststromen om in te zetten. Desondanks ligt het aandeel van het totale materiaalverbruik dat uit afval of gerecyclede producten komt hoger en worden grondstoffen dus efficiënter of productiever ingezet.

2.2 De nieuwe economie: totaalbeeld

In 2024 valt 17,5 procent van de Nederlandse economie als 'nieuw' te classificeren. Om tot deze conclusie te komen zijn in totaal 23 indicatoren verdeeld over zeven verschillende thema's onderzocht. Tabel 2.1 bevat een overzicht

van de bevindingen voor elk van deze thema's. Bijlage A bevat verder gedetailleerde gegevens met bronvermelding en de gehanteerde jaartallen.

Tabel 2.1 Het eindcijfer van de NEx is een gewogen gemiddelde van de zeven thema's

Thema / indicator	Themaweging	2020	2021	2022	2023	NEx-24
1. Nieuwe rijkdom		8,5%	4,9%	4,1%	4,9%	12,5%
- Duurzame pensioenfondsen	2	14,0%	4,0%	2,0%	4,1%	16,3%
- Duurzame verzekeraars	1	6,9%	6,9%	6,9%	6,9%	20,0%
- Duurzame banken	2	3,8%	4,8%	4,8%	4,8%	4,8%
2. Echte prijzen		-	-	-	17,9%	13,7%
- Milieubelastingen en -heffingen	1	29,2%	32,5%	30,6%	31,8%	24,7%
- Webscraping bedrijven	1	-	-	-	4,1%	2,7%
3. Transparante ketens		-	-	-	14,7%	13,0%
- IMVO-convenanten	3	13,4%	16,2%	16,8%	16,1%	16,0%
- Transparantiebenchmark	1	25,0%	25,0%	27,5%	27,5%	25,9%
- Webscraping bedrijven	4	-	-	-	10,5%	7,7%
4. Inclusief ondernemen		36,0%	34,6%	30,8%	35,0%	36,5%
- Geslacht RvB/RvC	1	35,3%	41,9%	46,8%	52,4%	54,3%
- Geslacht algemeen directeuren	1	32,8%	32,4%	29,6%	23,0%	33,8%
- Geslacht managers	1	42,1%	42,9%	45,1%	36,2%	41,6%
- Geslacht loonkloof	1	22,2%	22,2%	22,2%	33,3%	33,3%
- Afkomst en werkloosheid	1	47,3%	33,5%	10,5%	30,2%	19,6%
5. Groene energie		6,3%	7,7%	10,4%	11,6%	13,8%
- Aandeel hernieuwbare energie	1	6,3%	7,7%	10,4%	11,6%	13,8%
6. Biodiversiteit		16,4%	16,0%	18,5%	18,0%	19,8%
- Uitstoot broeikasgassen	3	7,4%	8,0%	16,2%	14,7%	19,6%
- Natuurkwaliteit zoet water	3	13,8%	14,4%	11,5%	10,6%	10,6%
- Biologische landbouw	3	2,5%	2,7%	2,8%	2,9%	2,9%
- Kwetsbare importen	1	72,5%	73,5%	71,8%	77,9%	78,3%
- Stikstofoverschot	1	36,7%	27,1%	39,9%	36,2%	40,4%
7. Circulaire economie		12,4%	12,6%	12,8%	13,5%	13,4%
- Circular Material Use Rate	1	25,8%	25,6%	27,2%	28,5%	27,5%
- Biograndstoffen	1	26,0%	27,0%	27,0%	30,0%	30,0%
- Circulaire economie bbp	3	4,4%	4,4%	4,3%	4,3%	4,4%
- Benutting afval en recycling	1	9,5%	9,7%	9,7%	9,7%	9,9%
De NEx-score						17,5%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), zie volgende pagina voor voetnoten

Noot: De weging binnen de thema’s is in overleg met MVO Nederland tot stand gekomen en gebaseerd op datgene wat MVO Nederland belangrijk vindt. Elk van de zeven thema’s weegt even zwaar mee. In Box 2.1 is toegelicht waarom sommige indicatoren zwaarder meetellen dan andere.

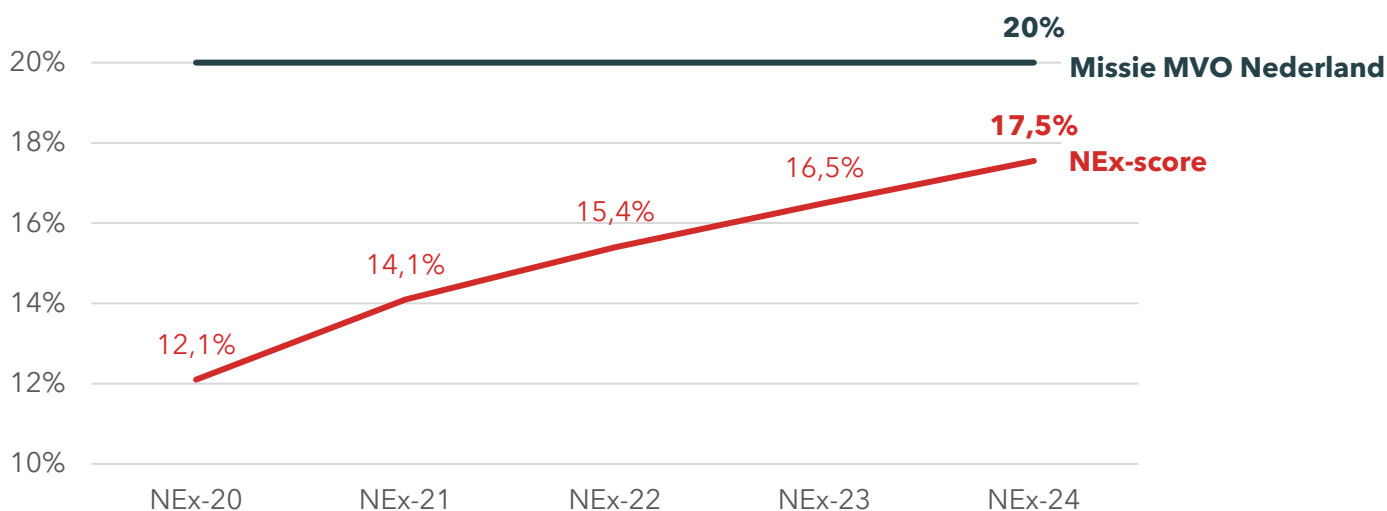
Box 2.1 Toelichting voor de weging van de verschillende thema’s en indicatoren

De weging van de indicatoren is in overleg met MVO Nederland tot stand gekomen. Elk van de zeven thema’s weegt even zwaar mee voor de eindscore. Ook binnen elk thema zijn keuzes gemaakt voor de weging. Indicatoren wegen even zwaar, tenzij een indicator duidelijk belangrijker (of juist minder belangrijk) is dan een andere. De keuze van de weging is soms lastig door een gebrek aan objectieve criteria om de weging uit af te leiden. Daarom is er bij de weging ook uitgegaan van wat MVO Nederland belangrijk vindt.

2.3 Ontwikkelingen over de tijd

Wanneer we de resultaten van dit onderzoek vergelijken met eerdere edities van de NEx zien we dat een steeds groter deel van het Nederlandse bedrijfsleven onderneemt volgens de principes van de nieuwe economie van MVO Nederland (Figuur 2.1). Met een score van 17,5 procent ligt de NEx-24 1,0 procentpunt hoger het voorgaande jaar. Het valt op dat de groei van de NEx-scores over tijd afvlakt. Volgend op de eerste editie in 2020 steeg de NEx nog met 2,0 procentpunt. Bij deze bevinding is nog wel de kanttekening te plaatsen dat niet alle indicatoren iedere editie geüpdatet worden en dat enkele na een aantal jaar niet langer vernieuwd worden. Daarom is in 2023 de onderzoeksmethodiek aangescherpt en zijn enkele indicatoren vervangen of toegevoegd. Destijds is aan de hand van robuustheidsanalyses vastgesteld dat, ondanks de wijziging van de methode, toch geconcludeerd kan worden dat de groei over de tijd afvlakt. De samenstelling van indicatoren is dit jaar voor de NEx-24 hetzelfde als bij de voorgaande editie in 2023. De NEx-24 ligt nog altijd onder de doelstelling van MVO Nederland van 20 procent.

Figuur 2.1 Met een stijging van 1,0 procentpunt vlakt de groei dit jaar opnieuw iets af

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024)

Referenties

MVO Nederland (n.d.). Wat is de nieuwe economie?. Verkregen via <https://www.mvonederland.nl/wat-is-de-nieuwe-economie/>

Referenties per thema Bijlage A

Thema 1: Nieuwe rijkdom

Eerlijke Geldwijzer (2023). Beleidsscores banken. Verkregen via <https://eerlijkegeldwijzer.nl/bankwijzer/beleidsscores/>

VBDO (2023). Benchmark on responsible investment by insurance companies in the Netherlands 2023. Verkregen via <https://www.vbdo.nl/wp-content/uploads/2023/09/VBDO026-Benchmark-verzekeraars-web.pdf>

VBDO (2023). Benchmark on responsible investment by pension funds in the Netherlands 2023. Verkregen via <https://www.vbdo.nl/wp-content/uploads/2023/11/VBDO-Benchmark-pensioenfondsen-2023-def.pdf>

Thema 2: Echte prijzen (incl. Bijlage B)

Barchart (n.d.) ICE EUA Futures Historical Prices. Verkregen via <https://www.barchart.com/futures/quotes/CKZ19/historical-prices?orderBy=contractExpirationDate&orderDir=asc&viewName=main&page=2>

CBS StatLine (n.d.). Milieubelastingen en -heffingen; nationale rekeningen. Verkregen via <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82725NED/table?dl=9AA1A>

CPB & PBL (2016). WLO-klimaatsscenario's en de waardering van CO₂-uitstoot in MKBA's. Verkregen via <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-PBL-Achtergronddocument-23nov2016-WLO-klimaatsscenarios-en-de-waardering-van-co2-uitstoot-in-mkbas.pdf>

CE Delft (2023). Handboek Milieuprijzen 2023: Methodische onderbouwing van kengetallen gebruikt voor waardering van emissies en milieu-impacts. *Publicatienummer 23.220175.034*. Verkregen via https://ce.nl/wp-content/uploads/2023/03/CE_Delft_220175_Handboek_Milieuprijzen_2023_DEF.pdf

Emissieregistratie (2023-a, juli). Overzicht broeikasgassen. Verkregen via <https://emissieregistratie.nl/data/overzichtstabellen-lucht/broeikasgassen>

Emissieregistratie (2022-b, mei). Emissies van de luchtverontreinigende stoffen per sector. Verkregen via <https://emissieregistratie.nl/data/overzichtstabellen-lucht/luchtverontreinigende-emissies>

PBL (2018). Monetaire milieuschade in Nederland. PBL-publicatie, 3206. Verkregen via <https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2018-monetaire-milieuschade-in-nederland-3206.pdf>

Thema 3: Transparante ketens

CBS (2023, 4 juli). Tabellensets Nationale rekeningen 2022. Verkregen via <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2023/27/tabellensets-nationale-rekeningen-2022>

CBS StatLine (n.d.-a). Bedrijfsleven; arbeids- en financiële gegevens, per branche, SBI 2008. Verkregen via <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81156ned/table?dl=9AA6A>
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81156ned/table?dl=9AA6B>
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81837NED/table?dl=9AA84>
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81156ned/table?dl=9AA85>
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81156ned/table?dl=9AA6C>

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81156ned/table?dl=9AA6D>

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81156ned/table?dl=9AA6E>

CBS StatLine (n.d.-b). Landbouw; Financiële gegevens landbouwbedrijven. Verkregen via

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83275NED/table?dl=9B64E>

SER (n.d.). Welke convenanten zijn er?. Verkregen via <https://www.imvoconvenanten.nl/nl/convenantenoverzicht>

RVO (n.d.). Transparantiebenchmark. Scores, Jaar 2023. Verkregen via

<https://www.transparantiebenchmark.nl/scores#/survey/16>

Thema 4: Inclusief ondernemen

CBS (2022, 14 november). Man-vrouwloonverschil weer iets verder afgenomen. Verkregen via

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/46/man-vrouwloonverschil-weer-iets-verder-afgenomen>

CBS StatLine (n.d.-a). Werkzame beroepsbevolking; beroep, positie in huishouden. Verkregen via

<https://mvstat.cbs.nl/#/MVstat/nl/dataset/26039NED/table?dl=75F98>

CBS StatLine (n.d.-b). Arbeidsdeelname; migratieachtergrond, 2003-2022. Verkregen via

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/82809NED/table?dl=9D53E>

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85265NED/table?dl=75743>

CBS StatLine (n.d.-c). Arbeidsdeelname; herkomst. Verkregen via

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85456NED/table?dl=9D53E>

TIAS (2023). Nederlandse Female Board Index. Verkregen via <https://www.tias.edu/kennis/dossiers/detail/female-board-index>

Thema 5: Groene energie

CBS StatLine (n.d.). Energiebalans; aanbod en verbruik, sector. Verkregen via

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83989NED/table?dl=9C318>

Thema 6: Biodiversiteit

CBS (2020). Monitor Duurzame Cacao 2019. Verkregen via <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2020/23/monitor-duurzame-cacao-2019>

CBS (2021, december). Monitor Duurzame Agro-grondstoffen 2021: Hout. <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/aanvullende-statistische-diensten/2021/monitor-duurzame-agro-grondstoffen-2021/4-hout>

CBS StatLine (n.d.-a). Emissies naar lucht door de Nederlandse economie; nationale rekeningen. Verkregen via

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83300NED/table?dl=9C264>

CBS StatLine (n.d.-b). Activiteiten van biologische landbouwbedrijven; regio. Verkregen via

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83922NED/table?dl=6ECBE>

CLO (2021). Verduurzaming van handelsketens 1985-2018. Verkregen via <https://www.clo.nl/indicatoren/nl0580-verduurzaming-handelsketens>

CLO (2022). Trends in kwaliteit van landnatuur en water, 1990 - 2020. Verkregen via

<https://www.clo.nl/indicatoren/nl2052-trend-kwaliteit-natuurtypen>

CLO (2023). Stikstof- en fosfaatbalans voor landbouwgrond, 1990-2020. Verkregen via

<https://www.clo.nl/indicatoren/nl0093-stikstof--en-fosfaatbalans>

DASPO (n.d.). Hoe ver zijn wij? Dutch Alliance for Sustainable Palm Oil. Verkregen via

<https://duurzamepalmolie.nl/resultaten/hoe-ver-zijn-wij/>

DAPSO (2022, november). Nederlandse Palmolierapportage - 2021. Verkregen via

<https://duurzamepalmolie.nl/wp-content/uploads/2022/12/DASPO-Rapportage-2021-FINAL.pdf>

- IDH et al. (2023). European Soy Monitor; Insights on European uptake of certified, responsible, deforestation, and conversion-free soy. Verkregen via <https://www.idhsustainabletrade.com/publication/european-soy-monitor-2021/>
- OECD (n.d.). Netherlands. Observatory of Economic Complexity. Verkregen via <https://oec.world/en/profile/country/nld>
- WUR (2023). Bottom of class water quality. <https://www.wur.nl/en/show-longread/bottom-of-the-class-for-water-quality.htm>

Thema 7: Circulaire economie

- CBS (2023a). Economische indicatoren circulaire economie, 2001-2021. Verkregen via <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2023/45/economische-indicatoren-circulaire-economie-2001-2021>
- CBS (2023b). Materiaalmonitor 2014, 2016, 2018 en 2020. Verkregen via <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2023/04/materiaalmonitor-2014-2016-2018-en-2020>
- Eurostat (n.d.). Circular material use rate. Verkregen via <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/b8896425-ca11-4006-8836-83b341571382?lang=en>
- PBL (2023). Integrale Circulaire Economie Rapportage 2023. Verkregen via <https://www.pbl.nl/publicaties/integrale-circulaire-economie-rapportage-2023>

Bijlage A Volledige scores alle indicatoren

Onderstaande tabel toont voor ieder van de thema's en de achterliggende indicatoren de weging, bron, eenheid waarin het gemeten wordt, de streefwaarde, het jaar waarover de gegevens gaan en de score voor iedere jaargang van de NEx. De laatste kolom 'score 2024' toont daarmee de scores voor de NEx-24. Dikgedrukt staat de score die meetelt voor de NEx. Het streven voor deze score is altijd 100 procent. De kolom streefwaarde vertegenwoordigt het streven van de indicator zelf: bijvoorbeeld 50 procent vrouwen in RvB/RvC. Daarmee komt een waarde van 27,2 procent uit op een dikgedrukte score van 54,3 procent. Niet alle data die dit jaar zijn gepubliceerd gaan over 2024 dan wel 2023. Met name gegevens over biodiversiteit en de circulaire economie blikken verder terug en daardoor kan het voorkomen dat de meest recent gepubliceerde cijfers over bijvoorbeeld 2018 gaan. Daarom wordt in elk van de tabellen aangegeven uit welk jaar de data stammen die gebruikt worden voor het berekenen van de NEx-24 (en de jaren daaraan voorafgaand). Sommige onderzoeken worden om het jaar gepubliceerd en daardoor kan het voorkomen dat een score gelijk blijft en tweemaal hetzelfde jaar genoteerd staat. De gedetailleerde bronvermelding staat gesorteerd per thema in de lijst met Referenties.

Thema 1: Nieuwe rijkdom

Tabel A.1 Het Nederlandse bedrijfsleven scoort dit jaar significant hoger op het thema Nieuwe rijkdom

	Weging	Bron	Eenheid	Streefwaarde	2018	2019	2020	2021	2022	2023	NEx 2024
Aandeel pensioenfondsen met een score van 4 of hoger in de VBDO-benchmark	2	VBDO	%	100%	10,0% (2018)	14,0% (2018)	14,0% (2019)	4,0% (2020)	2,0% (2021)	4,1% (2022)	16,3% (2023)
Aandeel verzekeraars met een score van 4 of hoger in de VBDO-benchmark	1	VBDO	%	100%	1/30 3,3% (2017)	1/30 3,3% (2017)	2/29 6,9% (2019)	2/29 6,9% (2019)	2/29 6,9% (2021)	2/29 6,9% (2021)	4/20 20,0% (2023)
Aandeel bankvermogen met een score van 80 procent of hoger	2	Eerlijke Bankwijzer	%	100%	0,6% (2016)	3,8% (2018)	3,8% (2018)	4,8% (2020)	4,8% (2020)	4,8% (2020)	4,8% (2023)
NEx-score Nieuwe rijkdom					4,9%	7,8%	8,5%	4,9%	4,1%	4,9%	12,5%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op VBDO (n.d.), & Eerlijke Bankwijzer (n.d.)

Thema 2: Echte prijzen

Tabel A.2 Het Nederlandse bedrijfsleven scoort slechter op Echte prijzen door lagere milieubelastingen en -heffingen

Indicator	Weging	Bron	Eenheid	Streef-waarde	2018	2019	2020	2021	2022	2023	NEx 2024
Aandeel totale milieuschade gedekt door opbrengsten uit milieubelastingen, -heffingen en emissierechtenveiling	1	CBS & SEO-berekeningen, zie Bijlage B	%	100%	29,1% (2016)	28,6% (2017)	29,2% (2018)	32,5% (2019)	30,6% (2020)	31,8% (2021)	24,7% (2022*)
Webscraping Echte prijzen	1	webscraping SEO, zie Bijlage C	%	100%	-	-	-	-	-	7/172 4,1% (2022)	5/183 2,7% (2022)
NEx-score Echte prijzen					-	-	-	-	-	17,9%	13,7%
NEx-score Echte prijzen (enkel volledige indicatoren)					29,1%	28,6%	29,2%	32,5%	30,6%	31,8%	24,7%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op CBS StatLine (n.d.), eigen berekeningen (zie Bijlage B), & eigen webscraping (zie Bijlage C).

Noot: * = voorlopige gegevens

Thema 3: Transparante ketens

Tabel A.3 Voor transparantie binnen de ketens is sprake van (lichte) stagnatie voor alle drie de indicatoren

Indicator	Weging	Bron	Eenheid	Streef-waarde	2018	2019	2020	2021	2022	2023	NEx 2024
Aandeel omzet Nederlandse sectoren verbonden aan een IMVO-convenant	3	SER & CBS	%	100%	5,3% (2016)	5,2% (2017)	13,4% (2018)	16,2% (2019)	16,8% (2020)	16,1% (2021)	16,0% (2022*)
De Transparantiebenchmark (percentage behaalde score van maximaal haalbare)	1	Transparantie-benchmark EZK	%	100%	16,0% (2017)	16,0% (2017)	25,0% (2019)	25,0% (2019)	27,5% (2021)	27,5% (2021)	25,9% (2023)
Webscraping Transparante ketens	4	webscraping SEO, zie Bijlage C	%	100%	-	-	-	-	-	18/172 10,5% (2022)	14/183 7,7% (2023)
NEx-score Transparante ketens					-	-	-	-	-	14,7%	13,0%
NEx-score Transparante ketens (enkel volledige indicatoren)					8,0%	7,9%	16,3%	18,4%	19,4%	19,0%	18,4%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op SER (n.d.), CBS (2022), CBS StatLine (n.d.-a, n.d.-b), RVO (n.d.), & eigen webscraping (zie Bijlage C).

Noot: * = voorlopige gegevens

Thema 4: Inclusief ondernemen

Tabel A.4 De score voor inclusief ondernemen stijgt gestaag verder, wat wordt gedreven door gelijkere positie man-vrouw

Indicator	Weging	Bron	Eenheid	Streef-waarde	2018	2019	2020	2021	2022	2023	NEx 2024
Aandeel vrouwen in RvB/RvC	1	Female Board Index	%	50% (Gelijk)	15,1% 30,8% (2017)	15,4% 30,8% (2018)	17,7% 35,3% (2019)	21,0% 41,9% (2020)	23,4% 46,8% (2021)	26,2% 52,4% (2022)	27,2% 54,3% (2023)
Aandeel vrouwen algemeen directeuren (verhouding t.o.v. mannen)	1	CBS	%	100% (Gelijk)	24,6% (2015)	27,8% (2016)	32,8% (2017)	32,4% (2018)	29,6% (2019)	23,0% (2021)	33,8% (2022)
Aandeel vrouwen managers (verhouding t.o.v. mannen)	1	CBS	%	100% (Gelijk)	41,7% (2015)	42,8% (2016)	42,1% (2017)	42,9% (2018)	45,1% (2019)	36,2% (2021)	41,6% (2022)
Gecorrigeerde loonkloof vrouwen bij bedrijfsleven (t.o.v. mannen)	1	CBS	%	100% (Gelijk) Referentie: 91% (2008)	93,0% 22,2% (2014)	93,0% 22,2% (2016)	93,0% 22,2% (2016)	93,0% 22,2% (2018)	93,0% 22,2% (2018)	94,0% 33,3% (2020)	94,0% 33,3% (2020)
Vershil werkloosheidpercentage in NL geboren personen waarvan ouders buiten NL geboren (t.o.v. ouders in NL geboren)	1	CBS	ratio	1 (Gelijk) Referentie: 2,33 (2003)	1,87 34,6% (2017)	1,73 45,6% (2018)	1,70 47,3% (2019)	1,89 33,5% (2020)	2,19 10,5% (2021)	1,93 30,2% (2022)	2,07 19,6% (2022)
NEx-score Inclusief ondernemen					30,8%	33,9%	36,0%	34,6%	30,8%	35,0%	36,5%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op Female Board Index (2023), CBS StatLine (n.d.-a), CBS (2022), & CBS StatLine (n.d.-b; n.d.-c)

Thema 5: Groene energie

Tabel A.5 Het Nederlandse bedrijfsleven maakt steeds meer gebruik van hernieuwbare energie

Indicator	Weging	Bron	Eenheid	Streef- waarde	2018	2019	2020	2021	2022	2023	NEx 2024
Aandeel hernieuwbare energieverbruik door bedrijven in Nederland	1	CBS	%	100%	5,1% (2016)	5,6% (2017)	6,3% (2018)	7,7% (2019)	10,4% (2020)	11,6% (2021)	13,6% (2022*)
NEx-score Groene energie					5,1%	5,6%	6,3%	7,7%	10,4%	11,6%	13,6%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op CBS StatLine (n.d.)

Noot: * = voorlopige gegevens

Thema 6: Biodiversiteit

Tabel A.6 De score voor biodiversiteit is sterk gestegen, wat voornamelijk komt door minder broeikasgasemissies en een lager stikstofoverschot

Indicator	Weging	Bron	Eenheid	Streef-waarde	2018	2019	2020	2021	2022	2023	NEx 2024
Emissie naar lucht (uitstoot broeikasgasequivalenten door Nederlandse bedrijven)	3	CBS	1000 kton	9.917 kton (5% van 1990) Referentie: 198.332 kton (1990)	191.420 3,7% (2016)	188.886 5,0% (2017)	184.381 7,4% (2018)	183.352 8,0% (2019)	167.720 16,2% (2020)	170.672 14,7% (2021)	161.354 19,6% (2022*)
Gemiddelde natuurkwaliteit zoet water	3	CLO	index	100 (intact ecosysteem) Referentie: 28 (1990)	39,9 16,5% (2015)	37,8 13,6% (2016)	37,9 13,8% (2017)	38,4 14,4% (2018)	36,3 11,5% (2019)	35,6 10,6% (2020)	35,6 10,6% (2020)
Gemiddeld percentage biologische landbouw (van totale oppervlakte en aantal dieren)	3	CBS	%	100%	2,1% (2017)	2,3% (2018)	2,5% (2019)	2,7% (2020)	2,8% (2021)	2,9% (2022)	2,9% (2022)
Gemiddeld percentage 'kwetsbare' importen gecertificeerd	1	CLO, OEC, CBS, DASPO	%	100%	62,0% (2015)	69,3% (2016)	72,5% (2017)	73,5% (2018)	71,8% (2019)	77,9% (2020)	78,3% (2021*)
Stikstofoverschot op landbouwgrond	1	CLO	kton	0 kton (geen overschot) Referentie: 188 kton (1990)	133 29,3% (2015)	133 29,3% (2016)	119 36,7% (2017)	137 27,1% (2018)	113 39,9% (2019)	120 36,2% (2020)	112 40,4% (2021)
NEx-score Biodiversiteit					14,4%	14,7%	16,4%	16,0%	18,5%	18,0%	19,8%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op CBS StatLine (n.d.-a), CLO (2022), CBS StatLine (n.d.-b), IDH et al. (2023), CLO (2021), OEC (n.d.), DASPO (2022, n.d.), CBS (2021), CBS (2020), & CLO (2023)

Noot: * = voorlopige gegevens

Thema 7: Circulaire economie

Tabel A.7 De circulariteit van het Nederlandse bedrijfsleven ligt marginaal lager dan de voorgaand editie, maar hoger dan de jaren daarvoor

Indicator	Weging	Bron	Eenheid	Streef-waarde	2018	2019	2020	2021	2022	2023	NEx 2024
Circular Material Use (CMU) rate	1	Eurostat	%	100%	29,0% (2016)	26,8% (2017)	25,8% (2018)	25,6% (2019)	27,2% (2020)	28,5% (2021)	27,5% (2022)
Aandeel biograndstoffen in totaal grondstoffengebruik	1	PBL	%	100%	27,0% (2014)	26,0% (2016)	26,0% (2016)	27,0% (2018)	27,0% (2018)	30,0% (2020)	30,0% (2020)
Circulaire economie (aandeel van totale toegevoegde waarde)	3	CBS	%	100%	4,38% (2015)	4,36% (2016)	4,43% (2017)	4,37% (2018)	4,33% (2019)	4,31% (2020)	4,43% (2021*)
Aandeel gebruikte materialen bedrijfsleven uit afval/gerecycled (in kg)	1	CBS et al. Materiaal-monitor	%	100%	9,7% (2014)	9,5% (2016)	9,5% (2016)	9,7% (2018)	9,7% (2018)	9,7% (2018)	9,9% (2020)
NEx-score Circulaire economie					13,1%	12,6%	12,4%	12,6%	12,8%	13,5%	13,4%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op Eurostat (n.d.), PBL (2023), CBS (2023a), & CBS (2023b)

Noot: * = voorlopige gegevens

Bijlage B Monetaire milieuschade

Tabel B.1 Emissies, milieuprijzen en monetaire milieuschade van de meest relevante stoffen in 2022

		Emissies (kton)	Prijs (€/t)	Schade marktprijzen (mln. €)	Schade 2°C-scenario (mln. €)	
					Ondergrens	Bovengrens
Klimaat (broeikasgassen)*						
Koolstofdioxide**	CO ₂	127.900	€ 84,11	€ 10.758		
Methaan**	CH ₄	18.100	€ 84,11	€ 1.522		
Distikstofoxide**	N ₂ O	6.800	€ 84,11	€ 572		
Fluorhoudende gassen (HFK/PFK/SF ₆)**	HFK's	1.300	€ 84,11	€ 109		
<i>subtotaal</i>				€ 12.961	€ 13.561	€ 67.804
Luchtverontreiniging NEC-stoffen*						
Zwaveloxiden	SO ₂	24,1	€ 59.513	€ 1.434		
Stikstofoxiden	NO _x	301,2	€ 30.947	€ 9.321		
Ammoniak	NH ₃	120,7	€ 51.026	€ 6.159		
Niet-methaan VOS	NMVOS	253,8	€ 2.826	€ 717		
Grover fijnstof	PM ₁₀	29,0	€ 71.726	€ 2.080		
Fijnere fijnstof	PM _{2,5}	16,8	€ 125.235	€ 2.104		
<i>subtotaal</i>				€ 21.815	€ 21.815	€ 21.815
Luchtverontreiniging overige stoffen						
Chloorfluorkoolstoffen	CFK's	0,1	€ 435.595	€ 33		
Hydrochloorfluorkoolstoffen	HCFK's	0,7	€ 93.135	€ 65		
Kwik	Hg	0,0007	€ 34.500.000	€ 25		
Lood	Pb	0,0088	€ 5.910.000	€ 52		
Overige zware metalen				€ 13		
Koolstofmonoxide	CO	614	€ 96	€ 59		
Fluoriden, anorganisch	HF	0,5	€ 57.000	€ 26		
Formaldehyde	CH ₂ O	1	€ 26.300	€ 32		
Overige Stoffen lucht (32)				€ 26		
<i>subtotaal</i>				€ 331	€ 331	€ 331
Emissies naar lucht				€ 35.108	€ 35.707	€ 89.950
Stikstof	N	23	€ 14.749	€ 339		
Fosfor	P	33	€ 5.724	€ 17		
Zware metalen (14)				€ 6		
Overige stoffen water (58)				€ 3		
Emissies naar water				€ 365	€ 365	€ 365
Stikstof	N	278	€ 289	€ 80		
Fosfor	P	7	€ 129	€ 1		
Zware metalen (11)				€ 10		
Overige stoffen bodem (25)				€ 1		
Emissies naar bodem				€ 92	€ 92	€ 92
Totale milieuschade				€ 35.565	€ 36.165	€ 90.408

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op Emissieregistratie (2023-a, 2023-b), PBL (2018, Tabel 3.1), CE Delft (2023, Tabel 1, Tabel 2), Barchart (n.d.), & CPB/PBL (2016, Tabel S1)

Zie volgende pagina voor voetnoten

Noot: *: Voorlopige emissiegegevens voor 2022 per mei (luchtverontreiniging) en juli (broeikasgassen) 2023.
 **: Alle emissies onder de post broeikas effecten zijn uitgedrukt in CO₂-equivalenten. De marktprijs voor het uitstoten van een ton CO₂-equivalenten is gebaseerd op ICE EUA Futures in december 2022 (Barchart, n.d.).
 Uitstoten zijn gebaseerd op het jaar 2022 met als achtervang het jaar 2015 voor posten die op basis van de openbare data op Emissieregistratie recent niet meer gepubliceerd zijn. Overige prijzen zijn gebaseerd op het Handboek Milieuprijzen 2023 van CE Delft. De onder- en bovengrens voor het twee gradenscenario zijn gebaseerd op onderstaande Tabel B.2.

Tabel B.2 In 2022 ligt de efficiënte CO₂-prijs nog altijd boven de marktprijs

	Prijs (€/ton CO ₂)	2015	2021	2022	2030	2050
2°C-verkenning (WLO-scenario's)	Efficiënte prijs (€ ₂₀₁₃)	60 – 300	-	88 – 440 (interpolatie)	100 – 500	200 – 1000
2°C-verkenning (Handboek Milieuprijzen)	Efficiënte prijs (€ ₂₀₂₁)	-	100 – 480	103,33 – 498,89 (interpolatie)	130 – 650	260 – 1300
ICE EUA Futures	Marktprijs december	8,07	79,38	84,11		

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op CPB/PBL (2016, Tabel S1), CE Delft (2023) & Barchart (n.d.)

Bijlage C Onderzoeksmethodiek webscraping

Zoektermen webscraping

Voor de thema's Echte prijzen en Transparante ketens is *webscraping* toegepast. Voor ieder van deze thema's is door MVO Nederland een lijst met zoektermen opgesteld die aansluiten bij het desbetreffende thema. Voor een lijst van 200 grote bedrijven binnen een aselechte steekproef is vervolgens geanalyseerd welke van deze zoektermen op hun website voorkomen.

Tabel C.1 **Echte prijzen:** voor iedere website is onderzocht of onderstaande zoektermen genoemd zijn

Engels	Nederlands
<i>True pricing</i>	Echte prijzen
<i>True cost accounting</i>	Externaliteiten
<i>True value</i>	Schaduwprijs
<i>Oiconomy pricing</i>	Schaduwkosten
<i>Externalities</i>	Maatschappelijke kosten
<i>Externality</i>	Eerlijke prijzen
<i>Societal costs</i>	CO ₂ -beprijzing
<i>Environmental costs</i>	CO ₂ -prijs
<i>True costs</i>	Werkelijke prijs
<i>Hidden costs</i>	Verborgen kosten
<i>True price</i>	CO ₂ -compensatie
<i>Fair price</i>	Klimaatcompensatie
<i>Hidden costs</i>	Eerlijk loon
<i>Carbon offsets</i>	Eerlijke lonen
<i>Carbon offsetting</i>	Leefbaar loon
<i>Voluntary carbon market</i>	Leefbare lonen
<i>GHG offsets</i>	
<i>Carbon credits</i>	
<i>Fair wages</i>	
<i>Liveable wage</i>	

Bron: Bovenstaande lijst met zoektermen over het thema Echte prijzen is opgesteld door MVO Nederland

Tabel C.2 **Transparante ketens:** voor iedere website is onderzocht of onderstaande zoektermen genoemd zijn

Engels	Nederlands
<i>Ethical supply chain management</i>	Verantwoord ketenmanagement
<i>Sustainable supply chain management</i>	Duurzaam ketenmanagement
<i>Ethical sourcing</i>	Duurzaam inkopen
<i>Supplier code of conduct</i>	Leveranciersaudits
<i>Supplier audits</i>	Verantwoord inkopen
<i>Sustainable procurement</i>	Leverancierscode
<i>CSR Risk management</i>	Gedragscode voor leveranciers
<i>OECD Guidelines</i>	MVO-risicomanagement
<i>Child labour</i>	OESO-richtlijnen
<i>Child labor</i>	Kinderarbeid
<i>Fair working conditions</i>	Leefbaar inkomen
<i>Fair labour</i>	Eerlijk loon
<i>Fair labor</i>	Eerlijke lonen
<i>Fair wage</i>	Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
<i>Labour conditions</i>	IMVO-convenant
<i>Labor conditions</i>	IMVO
<i>Living wage</i>	
<i>Environmental due diligence</i>	
<i>International CSR</i>	
<i>Living income</i>	Materialenpaspoort
<i>Traceability</i>	
<i>Due diligence</i>	
<i>CSDDD</i>	
<i>Corporate Sustainability Due Diligence Directive</i>	
<i>CSDD</i>	
<i>Corporate Sustainability Reporting Directive</i>	
<i>CSRD</i>	
<i>International Responsible Business Conduct</i>	
<i>IRBC</i>	
<i>Human Rights Environmental Due Diligence</i>	
<i>HRDD</i>	
<i>Responsible Business Conduct</i>	
<i>RBC</i>	

Bron: Bovenstaande lijst met zoektermen over het thema Transparante ketens is opgesteld door MVO Nederland

Resultaten webscraping

Tabel C.3 Op 5 van de 183 websites (2,7 procent) zijn termen gevonden voor het thema **Echte prijzen**

	Aselecte steekproef Nederlandse bedrijven	Koplopersnetwerk (MVO Nederland)	GBN (MVO Nederland)	Netwerkpartners (MVO Nederland)
Bruto aantal	200	129	164	192
- Website valt niet te scrapen	17	6	14	13
Netto aantal	183	123	150	179
- Aantal websites met ten minste één zoekterm	5	38	34	32
Aandeel	2,7%	30,9%	22,7%	17,9%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024) o.b.v. KvK-gegevens van 200 bedrijven en drie MVO Nederland-netwerken

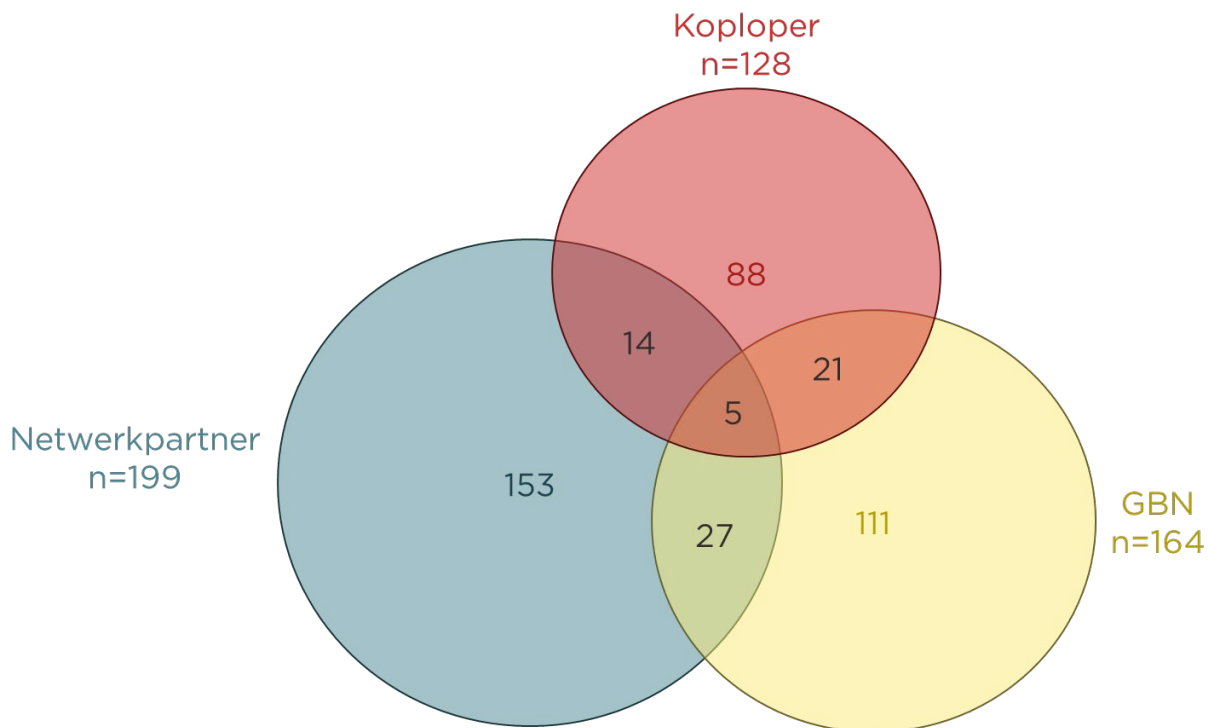
Tabel C.4 Op 14 van de 183 websites (7,7 procent) zijn termen gevonden uit het thema **Transparante ketens**

	Aselecte steekproef Nederlandse bedrijven	Koplopersnetwerk (MVO Nederland)	GBN (MVO Nederland)	Netwerkpartners (MVO Nederland)
Bruto aantal	200	129	164	192
- Website valt niet te scrapen	17	6	14	13
Netto aantal	183	123	150	179
- Website bevat ten minste één zoekterm	14	38	41	40
Aandeel	7,7%	30,9%	27,3%	22,3%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024) o.b.v. KvK-gegevens van 200 bedrijven en drie MVO Nederland-netwerken

Aanvullend inzicht in MVO-netwerken

Figuur C.1 Een venndiagram laat zien dat de verschillende MVO-netwerken deels overlappen

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024) o.b.v. database van MVO Nederland

“De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2024-01
ISBN 978-90-5220-367-6

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2024 SEO Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB Amsterdam

+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl